

ТРУДОВЕ ПРАВО; ПРАВО СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

УДК 349.2

DOI <https://doi.org/10.32838/TNU-2707-0581/2022.1/08>**Дмитренко Д.О.**

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ РОБОЧОГО ЧАСУ І ЧАСУ ВІДПОЧИНКУ НЕПОВНОЛІТНІХ В УКРАЇНІ ТА КРАЇНАХ СКАНДИНАВСЬКОЇ ПРАВОВОЇ МОДЕЛІ

Ця стаття присвячена дослідженню правового регулювання робочого часу неповнолітніх в Україні, Данії, Ісландії та Фінляндії. Проаналізовано етапи становлення та розвитку правового регулювання праці даної категорії працівників у період з кінця 19-го століття до сьогодення. Визначено, що заборона на залучення дітей віком до 12 років в Україні була встановлена у 1845 році у Положенні «Про заборону фабрикантам залучати до трудових робіт малолітніх робітників віком до 12 років», в той час як в Данії дана заборона набрала чинності лише у 1873 році та стосувалась лише дітей, які не досягли десятирічного віку. Наголошено, що Україна є єдиною країною з порівнянних країн, де діє заборона на працю дітей віком до 15 років. Виключення становлять учні професійно-технічних і середніх спеціальних навчальних закладів, які досягли чотирнадцятирічного віку та за згодою батьків мають право виконувати легку роботу у вільний від навчання час. Проте у Кодексі законів про працю не встановлено максимальної тривалості робочого часу для даної категорії працівників. Зазначено, що, на відміну від українського трудового законодавства, законодавство Ісландії містить положення щодо залучення неповнолітніх віком від 13 років до легкої роботи, участі у культурних, мистецьких, спортивних або рекламних заходах, а також до виконання робіт, які є частиною теоретичних або практичних досліджень. Акцентовано, що в Україні встановлена найнижча тривалість робочого часу для неповнолітніх працівників. Крім того, в Україні заборонено їх залучення до надурочних робіт. У Фінляндії виконання надурочних робіт неповнолітніми дозволяється протягом 80 годин на рік у аварійних ситуаціях.

Сформовано висновок про те, що в трудовому законодавстві України відсутні положення щодо: переліку легких робіт, які може виконувати неповнолітній працівник; праці дітей в галузі культури (участь у культурних, мистецьких, спортивних або рекламних заходах); однозначного визначення мінімального віку для прийняття на роботу.

Ключові слова: неповнолітні працівники, робочий час, щорічні відпустки, час відпочинку, надурочні роботи, нічна праця.

Постановка проблеми. Порівняння законодавства іноземних держав має першочергове значення для наближення законодавства України до європейських стандартів та досягнення відповідності політичного складника з Копенгагенськими критеріями членства в Європейському Союзі. Дослідження правового регулювання праці неповнолітніх є надзвичайно важливим питанням для кожної країни. Через перенавантаження, важкі та шкідливі умови праці, які негативно впливають на молодий організм, особи, які не досягли вісімнадцятирічного віку, мають вищий ризик потрапити у нещасний випадок порівняно з повно-

літніми особами. Досвід правового регулювання праці неповнолітніх у скандинавських країнах, які є безперечними світовими лідерами з питань забезпечення гідних умов праці, може бути корисним для розвитку українського національного права, адже приведення нашого законодавства до стандартів Європейського Союзу є пріоритетом України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання правового регулювання робочого часу і часу відпочинку неповнолітніх досліджували у своїх працях такі вчені: С.М. Волошина, О.О. Коваленко, Н.В. Лесько, Л.В. Мединська, Н.С. Пузирна,

О.С. Реус, С.М. Черноус, Н.М. Швець та інші. Проте правове регулювання робочого часу і часу відпочинку неповнолітніх у Ісландії та Фінляндії не висвітлювалось в жодній з наукових праць.

Постановка завдання. Метою статті є проведення порівняльно-правового аналізу правового регулювання робочого часу і часу відпочинку у Данії, Ісландії, Україні та Фінляндії.

Виклад основного матеріалу дослідження. У Конвенції Міжнародної організації праці про мінімальний вік для прийому на роботу № 138 встановлено, що мінімальний вік для прийняття на роботу не повинен бути меншим за вік закінчення обов'язкового шкільного навчання і не меншим ніж 15 років. Однак національним законодавством може допускатися прийом на роботу осіб віком від 13 до 15 років для легкої роботи, яка не є шкідливою для їхнього здоров'я або розвитку та не перешкоджає відвідуванню школи та участі у програмах професійної орієнтації. Якщо робота може загрожувати здоров'ю, безпеці чи моральним цінностям підлітка, то вік прийняття на роботу не повинен бути нижчим за 18 років [1]. Правові норми Конвенції відображені в національному законодавстві Данії, Ісландії, України та Фінляндії.

Першим законодавчим актом України, який регулював працю неповнолітніх, стало Положення від 7 серпня 1845 року «Про заборону фабрикантам залучати до трудових робіт малолітніх робітників віком до 12 років», яке забороняло працю неповнолітніх віком до 12 років, працю неповнолітніх у святкові дні та неділю, а також працю осіб віком від 12 до 16 років у період з 00:00 до 06:00. Однак цей документ не містив санкцій проти роботодавців [2].

Після прийняття 1 червня 1882 року Закону «Про роботу неповнолітніх» роботодавці зобов'язувались відкривати школи при заводах, фабриках і мануфактурах для підвищення освітнього рівня дітей, а інспекція контролювала виконання правил внутрішнього розпорядку, тривалість робочого часу та виконання інших умов. Тривалість робочого часу для осіб віком від 12 до 16 років не повинна була перевищувати 12 годин на день, включаючи 2 години перерви для сніданку, обіду та відпочинку. Уночі неповнолітнім дозволялося працювати максимум 6 годин з обов'язковою годинною перервою на відпочинок та вечерю. Неповнолітніх працівників заборонялося залучати до нічної зміни, якщо напередодні вони працювали у денну зміну, та навпаки [3, с. 21–29].

Закон «Про тривалість і розподіл робочого часу в закладах фабрично-заводської і гірничої промисловості» 1897 року скоротив максимальну тривалість робочого часу для дітей віком від 12 до 16 років до 6 годин на добу. Положення даного Закону також забороняли працю дітей, які не досягли дванадцятирічного віку, на бавовнопрядильних і ткацьких мануфактурах. Для робітників, старших 12 років, встановлювався двозмінний режим робочого часу та надавався обов'язковий період відпочинку та обідня перерва тривалістю 60 хвилин під час зміни. У цьому Законі вперше була заборонена праця осіб, які не досягли вісімнадцятирічного віку, у період з восьмої вечора до шостої ранку, а також встановлена максимальна тривалість надурочних робіт, яка не повинна була перевищувати 1 годину на добу [3, с. 67–91].

У 1955 році президією Верховної Ради СРСР був виданий Наказ «Про відпустки та умови праці підлітків», який закріплював право неповнолітніх на щорічну відпустку тривалістю в один календарний місяць та встановлював чотиригодинний робочий день для працівників віком від 14 до 16 років, а також семигодинний робочий день для осіб, які досягли шістнадцятирічного віку [4].

Після прийняття в УРСР Кодексу законів про працю (далі – КЗпП) у 1971 році тривалість робочого часу неповнолітніх була скорочена до 36 годин на тиждень для працівників віком від 16 до 18 років та до 24 годин для працівників віком від 15 до 16 років [5].

У Данії правове регулювання дитячої праці бере свій початок з прийняття Закону «Про працю дітей на молоді на фабриках і заводах» у 1873 році. Стаття 5 даного Закону забороняла працю дітей віком до 10 років, а також залучення неповнолітніх до праці у неділю та святкові дні. Діти віком від 10 до 14 років могли працювати 6,5 годин на добу, включаючи період відпочинку тривалістю не менше пів години. Закон також скасував залучення дітей віком до 14 років до нічної праці у період з 20:00 до 06:00. Підлітки віком від 14 років могли працювати 12 годин на добу та 72 години на тиждень з обов'язковою двогодинною перервою. Залучення даної категорії дітей до праці у період з дев'ятої вечора до п'ятої ранку заборонялося. Однак цей Закон стосувався лише дітей, що працювали на фабриках і заводах [6].

На початку 20-го століття правове регулювання праці неповнолітніх у Данії зазнало суттєвих змін. Закон «Про роботу на фабриках і заводах» (1913 р.) забороняв працю дітей віком до 14 років або дітей, які не завершили навчання у початковій

школі на промислових підприємствах. Діти віком від 14 до 17 років могли працювати 10 годин на добу та 60 годин на тиждень з обов'язковою перервою тривалістю щонайменше 2 години [7]. Проте з 70-х років діти віком від 13 до 14 років могли залучатися до легкої праці не більше 2 годин на день під час навчального року та протягом 7 годин під час канікул, а робочий час осіб віком від 14 до 18 років скоротився до 8 годин на добу та 40 годин на тиждень [8].

В умовах сьогодення в Україні неповнолітні у трудових правовідносинах прирівнюються у правах до повнолітніх та користуються пільгами, встановленими законодавством щодо охорони праці, робочого часу, відпусток та інших умов праці. Не допускається прийняття на роботу осіб, молодших 16 років, а винятком є особи, які досягли п'ятнадцятирічного віку та приймаються на роботу за згодою батьків. Проте для учнів загальноосвітніх шкіл, професійно-технічних і середніх спеціальних навчальних закладів мінімальний вік для прийняття на роботу становить 14 років. В Україні заборонене залучення осіб віком до 18 років до важких робіт з шкідливими або небезпечними умовами праці, підземних робіт та робіт, які включають в себе підймання та переміщення речей, маса яких перевищує граничні норми [5].

Згідно із статтею 60 Закону Данії «Про робоче середовище» при прийнятті на роботу неповнолітньої особи роботодавець має враховувати такі фактори: вік, рівень розумового та фізичного розвитку, стан здоров'я і вплив роботи на навчання у школі або іншому закладі освіти. Не приймаються на роботу особи, які не досягли п'ятнадцятирічного віку та повинні виконувати програму обов'язкової середньої освіти [8].

В Ісландії залучення дітей віком до 15 років до праці можливе у таких випадках:

- за участі в культурних, мистецьких, спортивних або рекламних заходах (при залученні дітей, які не досягли тринадцятирічного віку, організатори заходів повинні завчасно отримати ліцензію Адміністрації охорони праці);
- якщо діти віком до 14 років займаються роботою, яка є частиною теоретичних або практичних досліджень;
- при залученні дітей, які досягли чотирнадцятирічного віку, до легкої роботи.

Неповнолітні особи не можуть виконувати роботу, яка не відповідає їх фізичній чи розумовій працездатності, а також може завдати шкоди здоров'ю через надмірний холод, спеку, шум, вібрацію або радіаційне випромінювання. Винят-

ком є робота, яка пов'язана з професійним навчанням [9].

У Фінляндії неповнолітня особа віком від 15 років може прийматися на роботу лише за умови, якщо вона здобула обов'язкову середню освіту та продовжує навчання в старшій школі, де не передбачається обов'язкове відвідування. До легкої роботи, яка не становить шкоди для здоров'я чи розвитку підлітка і не перешкоджає відвідуванню школи, можуть бути допущені особи, які досягли чотирнадцятирічного віку або досягнуть цього віку протягом календарного року, за таких умов:

- 1) якщо особа працює тимчасово (під час виконання освітніх завдань або індивідуальних робіт);
- 2) якщо термін виконання робіт не перевищує половини шкільних канікул [10].

Частина 1 ст. 51 КЗпП встановлює скорочену тривалість робочого часу для неповнолітніх, а саме:

- для працівників віком від 16 до 18 років – 36 годин на тиждень;
- для осіб віком від 15 до 16 років (учнів віком від 14 до 15 років, які працюють в період канікул) – 24 години на тиждень. Тривалість робочого часу учнів, які працюють протягом навчального року у вільний від навчання час, не може перевищувати половини максимальної тривалості робочого часу. Таким чином, допустима тривалість робочого часу неповнолітніх в Україні складатиме 36 або 24 години на тиждень і не може бути збільшена за жодних обставин [5].

Відповідно до ст. 61 Закону Данії «Про умови праці» робочий час неповнолітніх осіб не повинен перевищувати 40 годин на тиждень. Тривалість робочого часу осіб віком від 15 до 18 років не може перевищувати 12 годин на тиждень у навчальні дні та 35 або 40 годин на тиждень у інші дні. Для неповнолітніх, які навчаються у школі з обов'язковим відвідуванням, та для дітей віком до 15 років робочий час у навчальні дні не повинен бути більшим від 2 годин, а у інші дні – 7 годин. Однак особи віком до 15 років, які навчаються в школах без обов'язкового відвідування, можуть працювати не більше 7 годин на день та 35 годин на тиждень [8].

В Ісландії тривалість робочого часу для осіб, які досягли чотирнадцятирічного віку та виконують роботу, яка є частиною їх навчальних та теоретичних досліджень, не повинна перевищувати 8 годин на день та 40 годин на тиждень. Для чотирнадцятирічних, які виконують легку

роботу у період навчання у школі з обов'язковим відвідуванням, тривалість робочого часу обмежується 2 годинами на день та 12 годинами на тиждень у навчальні дні та не повинна перевищувати 7 годин на день. Під час канікул робочий час не повинен перевищувати 7 годин на день та 35 годин на тиждень. Чотирнадцятирічні особи, які отримують середню освіту у школі без обов'язкового відвідування, можуть працювати 7 годин на день та 35 годин на тиждень [9].

У ст. 4 Закону Фінляндії «Про працю молоді» встановлено, що робочий час осіб віком від 15 до 18 років не повинен перевищувати 8 годин на день та 40 годин на тиждень. Під час навчального року робочий час обмежується 2 годинами у навчальні дні та 7 годинами у вільні від навчання дні. Робочий час під час канікул для осіб, молодших 15 років, не повинен перевищувати 7 годин на день та 35 годин на тиждень. Максимальна тривалість робочого часу неповнолітніх у Фінляндії не повинна перевищувати 9 годин на день на 48 годин на тиждень. Робочі години осіб віком від 15 до 18 років мають припадати на період з 6 години ранку до 10 години вечора, проте, якщо працівник проходить практику на підприємстві або виробництві під наглядом повноважених осіб, даний період може бути подовжений до опівночі лише за умови, що на підприємстві встановлений двозмінний режим роботи. Робочий час працівників, які не досягли п'ятнадцятирічного віку, має припадати на період з восьмої ранку до восьмої вечора, але з поважних причин така категорія працівників може працювати у період з шостої ранку до восьмої вечора [10].

На відміну від Данії, Ісландії та України, у Фінляндії неповнолітніх працівників за їх добровільною згодою дозволяється залучати до надурочних робіт та робіт з усунення аварій та інших непередбачуваних ситуацій на виробництві. Згідно із законодавством даний дозвіл поширюється лише на осіб, які досягли п'ятнадцятирічного віку. Працівники віком від 15 до 18 років можуть залучатись до аварійних або інших робіт, які перешкоджають нормальному функціонуванню виробництва або підприємства, лише у тому випадку, коли повнолітні працівники відсутні або не можуть виконувати дані роботи з поважних причин. Загальна тривалість надурочних робіт не повинна перевищувати 80 годин на один календарний рік. Роботодавець зобов'язаний надати працівнику компенсацію у вигляді додаткового часу відпочинку протягом трьох тижнів після виконання надурочних або аварійних робіт [10].

Відповідно до статті 192 КЗпП неповнолітніх працівників заборонено залучати до нічних, надурочних робіт і робіт у вихідні дні. Закон України «Про відпустки» закріплює право працівників, які не досягли вісімнадцятирічного віку, на щорічну основну відпустку тривалістю 31 календарний день. Така відпустка може надаватися до настання шестимісячного терміну безперервної роботи у перший робочий рік. Ненадання даної відпустки роботодавцем забороняється [11].

Крім щорічної основної відпустки, неповнолітні працівники мають право на додаткові відпустки у зв'язку з навчанням. Особам, які не досягли повноліття та поєднують роботу з навчанням у середніх навчальних закладах, надаються оплачувані відпустки для складання іспитів, тривалість яких залежить від типу іспитів. Так, згідно із статтею 13 тривалість відпустки для складання випускних іспитів у середній школі становить 10 календарних днів, а у старшій школі – 23 календарних днів. Якщо працівник складає перевідні іспити в основній або старшій школі, роботодавець має надати йому відпустку тривалістю від 4 до 6 календарних днів без урахування вихідних днів, а при складанні іспитів екстерном – 21 календарний день для основної школи та 28 днів та старшої школи. Працівники, які навчаються на вечірніх відділеннях у професійно-технічних навчальних закладах, мають право на 35 календарних днів оплачуваної відпустки протягом року для підготовки та складання іспитів [11].

Закон Данії «Про умови праці» у статті 62-1 закріплює право працівників, які не досягли вісімнадцятирічного віку, на щоденний час відпочинку. Особам, які не досягли п'ятнадцятирічного віку, надається щонайменше 14 годин безперервного щоденного відпочинку, а працівникам віком від 15 до 18 років – щонайменше 12 годин безперервного відпочинку протягом доби. Протягом кожного семиденного періоду неповнолітнім особам мають надаватися два послідовних дні відпочинку. У разі неможливості надання двох вихідних днів поспіль один 24-годинний період відпочинку має бути наданий безпосередньо перед або після вихідного дня. Один із вихідних днів, наскільки це можливо, має припадати на неділю. Якщо тривалість робочого дня неповнолітнього перевищує 4,5 години, роботодавець повинен забезпечити такого працівника перервою для відпочинку і харчування тривалістю не менше 30 хвилин, яка надається у визначений режимом час [8].

На відміну від українського законодавства, законодавство Данії визначає окремі види робіт та сфери праці, де за наказом міністра зайнятості

можуть встановлюватись спеціальні положення. Так, згідно із статтею 61-1 (3) неповнолітнім особам віком від 15 років, які здобули обов'язкову середню освіту, надається компенсаційний день відпочинку у разі перенесення щотижневого часу відпочинку. У виключних випадках неповнолітнім особам може надаватися скорочений час щотижневого відпочинку, однак його тривалість не повинна бути меншою за 36 годин [8].

Неповнолітні працівники у Данії відповідно до статті 5 Закону «Про щорічні відпустки» мають право на щорічну відпустку тривалістю 5 календарних тижнів. У випадках погіршення стану здоров'я під час відпустки після 5 днів непрацездатності та за наявності медичної довідки працівник має право на поновлення даної відпустки у тому ж календарному році [8].

В Ісландії відповідно до Закону «Про робоче середовище, охорону здоров'я та безпеки на роботі» неповнолітні мають право на щоденний безперервний відпочинок тривалістю 12 годин для працівників, які не досягли п'ятнадцятирічного віку, та 14 безперервних годин для працівників віком від 15 до 18 років. Закон також передбачає надання неповнолітнім щотижневого безперервного часу відпочинку, тривалість якого не повинна бути меншою за 48 годин. Такий відпочинок обов'язково має включати неділю. Однак відповідно до статті 63b, якщо неповнолітній працює у закладах охорони здоров'я, громадського харчування або зайнятий у галузі сільського господарства, туризму чи у готельному бізнесі, у виключних і невідкладних випадках для нього може бути встановлений скорочений період щотижневого відпочинку тривалістю 24 години. Після закінчення даних невідкладних або сезонних робіт працівник має право на компенсацію у вигляді додаткових днів відпочинку [9].

Особи віком від 13 років, які здобувають обов'язкову середню освіту та залучені до легкої праці на обмежену кількість годин на тиждень у період навчання або залучені до роботи, що є частиною теоретичного або практичного навчання, мають право на звільнення від виконання трудових функцій під час шкільних канікул. Працівники, які здобули вищу освіту, мають право на безперервну щорічну відпустку у період з 2 травня до 15 вересня. Тривалість щорічних відпусток здебільшого встановлюється колектив-

ними договорами, проте мінімальна тривалість визначена в Законі Ісландії «Про щорічні відпустки» та становить 14 днів у період з 2 травня до 15 вересня. У випадках, коли працівник обрав інший період для відпустки, тривалість подовжується на одну четверту [9].

Подібно до Данії та Ісландії у Фінляндії згідно з Законом «Про працю неповнолітніх» неповнолітні, робочий час яких перевищує чотири години та тридцять хвилин, мають право на тридцятихвилинну перерву для харчування та відпочинку, під час якої працівник має право залишати робоче місце. Особам віком до 15 років надається щонайменше 14 годин безперервного щоденного відпочинку, а працівникам, які досягли п'ятнадцятирічного віку, – 12 годин. Законодавство встановлює лише мінімальну тривалість щотижневого часу відпочинку для неповнолітніх, яка не повинна бути меншою за 38 годин.

Висновки. Таким чином, діти у скандинавських країнах мають право брати участь у ринку праці та бути найнятими на офіційну оплачувану роботу з 13 років. У законодавстві встановлюються певні пільги, гарантії та обмеження для неповнолітніх. Зокрема, діють обмеження щодо нічної та надурочної праці, а також встановлюється скорочений робочий час. Після закінчення дев'ятирічної обов'язкової школи неповнолітнім дозволено працювати 8 годин на день та 40 годин на тиждень. Діти, які ще навчаються у середній школі, можуть працювати 35 годин на тиждень лише під час канікул та 12 годин на тиждень під час навчального року. З огляду на вищевикладене зазначимо, що законодавство України у сфері праці неповнолітніх більшою мірою відповідає стандартам європейських країн. Однак в Кодексі законів про працю відсутні такі пункти:

- 1) перелік легких робіт, які може виконувати неповнолітній працівник;
- 2) положення щодо праці дітей в галузі культури (участь у культурних, мистецьких, спортивних або рекламних заходах);
- 3) однозначне визначення мінімального віку для прийняття на роботу.

З метою заповнення даних прогалин у КЗпП має бути закріплений перелік видів легких робіт для неповнолітніх, положення щодо праці неповнолітніх в галузі культури та встановлений мінімальний вік для прийняття на роботу.

Список літератури:

1. Про мінімальний вік для прийому на роботу : Конвенція Міжнародної організації праці від 26 червня 1973 р. № 138. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_054#Text.
2. Ельчанинова О.Ю., Оспенников Ю.В., Ютяева Л.Е. Система источников русского права X–XVIII вв. : монография / под общ. ред. Ю.В. Оспенникова. Самара : ООО «Издательство АСТАРД». 2014. 428 с. URL: <http://romanromashov.ru/wp-content/uploads/2017/06/49.pdf>.
3. Тихомиров М.Н., Епифанов П.П. Соборное уложение 1649 года. Москва : Изд-во Московского университета, 1961. 444 с. URL: <http://www.hist.msu.ru/ER/Etext/1649.htm>.
4. Про перехід підприємствами та установами Союзу РСР на безперервне виробництво : Постанова НКП СРСР від 26 серпня 1929 року. URL: http://www.libussr.ru/doc_ussr/ussr_3590.htm.
5. Кодекс законів про працю України від 10 грудня 1971 року № 322-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>.
6. Lov om Børns og unge Menneskers Arbejde i Fabrikker, 23 maj 1873. URL: <https://danmarkshistorien.dk/leksikon-og-kilder/vis/materiale/fabriksloven-af-23-maj-1873/>.
7. Lov om Arbejde i Fabrikker m. v. samt det offentlige Tilsyn dermed, 29 april 1913. URL: <https://danmarkshistorien.dk/leksikon-og-kilder/vis/materiale/lov-om-arbejde-i-fabrikker-m-v-samt-det-offentlige-tilsyn-dermed-29-april-1913/>.
8. Lov om arbejdsmiljø (Beskæftigelsesministeriets lovebekendtgørelse nr. 674 af 25. maj 2020) (Working Environment Act № 674 of 25 May 2020). URL: <https://at.dk/en/regulations/working-environment-act/>.
9. Lög um aðbúnað, hollustuhætti og öryggi á vinnustöðum nr. 46/1980 (Act on Working Environment, Health and Safety in Workplaces, No. 46/1980) від 28 травня 1980 р. URL: <https://www.government.is/library/04-Legislation/Act%20No%2046%201980%20with%20subsequent%20amendments%202018.pdf>.
10. Laki nuorista työntekijöistä 998/1993 (Young Workers' Act (998/1993)). URL: https://www.finlex.fi/en/laki/kaannokset/1993/en19930998_20091571.pdf.
11. Про відпустки : Закон України від 15 листопада 1996 р. №504/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/504/96-вр#Text>.

Dmytrenko D.O. LEGAL REGULATION OF YOUNG WORKERS' WORKING HOURS AND REST PERIODS IN UKRAINE AND NORDIC COUNTRIES

The article concerns comparative research of young workers' working hours and rest periods regulation in Denmark, Finland, Iceland and Ukraine. This study has identified that Ukraine is the only country among comparative states where there is a strict prohibition on the employment of young persons under the age of 15 even to do light work. The only exclusion is the employment of students from secondary schools and technical secondary schools with parents' consent to do a light work in free time for a limited hours, but unfortunately the duration of those hours is not identified under the Labour Code of Ukraine. It appears that Denmark is the only state where employers take into account factors as: level of mental and physical development, and the potential impact of work on studying at school or other educational institution before employing underage person. Author highlighted that, in contradistinction to Ukraine, legislation of Iceland includes provisions regarding involvement of minors that reached the age of 13 in cultural, artistic, promotional and sport events. The paper analysed young workers' working time duration, and it has been concluded that Ukraine has the lowest duration that vary from 24 hours per week for workers of the age from 15 to 16 years, and 36 hours for minor workers who have reached 16 years. Another major finding was that in Finland minor workers can do overtime or emergency work for no more than 80 hours per calendar year, in addition to regular working hours. It was declared that unlike Denmark, Finland and Iceland, Ukrainian legislation includes provisions of young workers' entitlement to different types of paid study leave such as paid leave for passing final exams in secondary and high school or technical secondary schools. Author affirmed that in case of contracting a disease during annual leave, Danish minor workers after 5 sick days during a leave have a right to renew the annual leave in the same calendar year if medical documentation has been provided.

The article suggests changes to national legislation by adding provisions that:

- 1) *Regulate work of minor workers in cultural, artistic or sport fiends and promotional campaigns;*
- 2) *List all types of light work that can be performed by a young worker;*
- 3) *Specify the minimum age for employment.*

Key words: minors, working hours, annual leave, rest periods, overtime, night work.